

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, December' 9-dikén, 1825.

Török Tudósítások.

A' Ministeriumban olly változások történtek, mellyek nyilvánossággal mutatják, hogy a' Császár azokat kedvetlenségből rendelte. Sadik Effendi, ki most Kiaja-Beg (Belső, az előtt pedig Külső dolgokra ügyelő Minister) volt, és a' kinek hatalmas munkássága messzire kiterjedett, hirtelenséggel megfosztatott fényes hívalától, és igen tsekély hivatalra, Topchana Naziriségre taszított-le, melly annyit tesz, mint Agyúöntők' Felvígyázója. Melly véletlenül érte őtet ezen tsapás megtetszik abból, hogy reggel még nem is gyanítván be-ment Canczellariájába, 's alig volt ott kevés minutáig, hogy vette a' kemény parantsolatot.

Hasonló tsapás érte a' Fegyveresháznak eddig volt Felvígyázóját Huszti-Beit, kit a' Szerályban legnagyobb méltósággal bíró embernek tartottak; most Birodalom' Marschaljává neveztetett, a' melly ugyan elég fényes hivatal, de semmi nagy befolyással nem bír. — Más e'féle változások is fordultak elé, hanem minket mind ezek nagyon kevésé illetnek.

A' Görög Fő Emberek naponként kedvetlenülnek azért, hogy mind ez ideig híjába várták Angliának azon Ajánlásban való megegyezését, mellyet néki a' Görög Országlószék az eránt tett vala, hogy venne magára a' Görög-protektorságot. Ellenben a' Lord Cochrane' expeditziójába még ma is nagy bizodalmat helyheztenek

az Országlószék' tagjai. Találatnak olyanok köztök, a' kik valósággal nagyobb bizodalommal viseltetnek ezen expeditzióhoz, mint Anglia' Protektorságához. Azonban olyanok is találatnak, kik egyikből se gondólják, hogy valami lenni fogna. Kivált az ütött nagy szeget némelleyeknek a' fejekbe, hogy Anglia éppen most küldötte Statford-Canning urat mint Nagy-követet Konstantzinápolyba. Időbe fog telni, még ezen környülállásoknak kifejtődésekről valami bizonyost halhatunk.

Azok azoközben, kik a' Görög Országlószéknek az Angliai Udvarhoz tett folyamodását ellenzették volt, még ma is nagyon üldöztetnek a' Conduriotti és Maurokordató részeiktől, kik még ma is a' kormány mellett ülnek. A' kit tsak megkaphattak közölök, mind elfogatták. Illy sors érte a' többek között a' Kalavritai Epárchát is, Suzzót. Többekről is névszerént írják, hogy illy sors érte őket, milyenek Sophianopulo, Ainian, Theotocki.

Ezen Angliának tétetett ajánlás 's az abból folyt következesek egész egy megjegyzésre méltó időszakaszt tsináltak a' Görög revolútziónak idejében. Azolta úgy látattak magokat viselni a' Görög vezérek, mint ha valamelly halgatással helybe hagyatott fegyver nyugvás lett volna Moréán. Ezen idő alatt minden akadályoztatás nélkül hordozta Ibrahim Basa a' maga sergeit a' félszigetnek egyik szegletéről a' másikra, 's most egy majd más Görög városbéli közönségnek tett nyájas ajánlásokat, így próbálgatván eleintén szép sze-

rent a' maga részére hajtani őket. A' Görög közönségek azonközben se' jót se' rosszat nem tudván nékie felelni, némellyek halgattak, mások az erdőkre szaladtak, míg végre Ibrahim Basa megmérgeződén, több közönségeket, kik előtte el nem futhattak vala, kardra hányatott 's felprédáltatott. Illy sors érte Mistra városát is.

Nem lehet eléggé tsudálni, hogy mit tartottak abba vagy mi jót reménlettek a' Görögökre nézve ezeknek pártfogó-írójik abból, hogy ezen Basa felől annyi költeményeket hirleltek-el; most elfogták, majd meg orozlották, majd ismét a' sergeit pestis által vesztegették. Melly meghatározva írtak a' felől, hogy a' Modoni Török tábort a' pestis semmivétette volna! 's már most jól lehet tudni, hogy Modonnál nyoma se volt a' pestisnek. Nisinél uralkodott valami veszedelmes nyavalya. melly megölt 300 Egyiptomi katonát. Hanem akár mint voltak mind ezek, elég a' dologhoz, hogy Oktober elején még 9,800 emberből álló armádája volt ezen Basának, a' mellyet különbkűnb tsapatokban minden felé szabadon küldözött ide amoda a' nélkül, hogy a' Görögök szembe szállottak volna véle.

A' Görögök közt most nevezetes változásnak kellett volna elé fordulni, mellyet sokak nagy figyelemmel vártak, gondolván, hogy nevezetes következesek folyhatnak belölle-ki. Ezen változásnak annak kellett volna lenni, hogy mivel az Országlószék' tagjainak ideje Oktober' 10-dikén eltelt, tehát most új tagokat kellett volna választani: de nem tartatott jónak, hogy most ezen lépést tegyék, 's olly fogás által vették elejét, hogy a' jövő Januáriusra közönséges Nemzeti Gyűlést hirdettek. Valóságos czélzása-é a' Conduriotistáknak 's Maurokordátistáknak ezen Nemzeti Gyűlésnek tartása, 's ha az, valyon a' mostani környülállások között megeshetik-é, valyon nem fog-é Ibrahim is megjelenni

ezen Gyűlésen, 's több e'-félék? mind olly kérdések, mellyekre majd tsak Januarius után felelhetni valamit. Most semmit se'.

Említettük már régebben, hogy a' Görögöknél fogva tartatott két Török Basának vissza tseréltetése, ámbár nagy későre, de szerentsésen végre hajtatott legyen. Most már arról is olvasunk valamit, hogy miképpen eszközlődött-ki ezen költsönös tsere. Ennek végre hajtására Oktob. 4-dikén érkezett vala Anglus hajós Kapitány Hamilton Nápoliba, minekutánna az Ibrahim-Basa' Titoknokjával Modonban az eránt az egyetértést már előre, úgy mint Sept. 29-dikén, aláírta vala. A' Görögök kívánsága a' volt eleintén, hogy a' két Török Basákért Ibrahim négy Görög vezéreket adjon-ki, úgy mint: Hadschi Christót, Hadschi Nicolót, Jatrakót, és Mauromichalit, a' Mainai Beinek egy fiját. De nem nyerhet-ki mindnyájokat Hamilton. Ismét félbe kellett volna szakadni az alkudozásnak, melly hogy ne történjék, tsak Jatrakóval, és Maurómichalivel kellett megelégednie, kiket Nápoliba szállítván, ott érettek a' két fogoly Basát a' maga hajójára által vette, 's mind szabad embereket Smyrnába vitte.

Hiteles kútfőkből jött tudósítások szerént így állottak a' dolgok Nápoliban Oktobernek lefolyta alatt.

Colokotroni, a' mostani legfőbb Görög Vezér Oktober' 8-dikán Nápoliba ment, hogy az Országlószéknél panaszt tegyen az Oltalmazási készülteknek sikertelenségiért, hova tartozik főbb képpen, hogy annak a' Rekrutázási Rendelésnek, melly szerént, ha a' sors éri, minden 18—30 esztendő's Görög férjfiunak katonának kellene lennie, 's a' mellyet nem régen minden Európai Ujságok kihirdettek vala, sem Moréán, sem Hydrán, sem Ke-

leti és Nyugoti Görögországban, sem Spezián nem látszik semmi foganatja. Tsak az erő és oltalom nélkül lévő szigetek engedelmesskednek, a' mellyek legfehébb is 3—4 ezer embereket ha kiállithatnak a' jövő tavaszig. A' Colokotrini panaszára tehát azt határozta a' Törvényhozó Gyűlés, hogy pénzen fogadjanak 15,000 emberekből álló armádat, 's ezt bízzák egyenesen a' Colokotrini' keze alá.

A' mi pedig ezen határozást illeti, erről még most tsak azt lehet megjegyezni, hogy sokak találatnak, a' kik ettől se' sokat reménlenek. Ezek olly Görögök, a' kik Colokotroninak nem barátjaik 's a' kik őtet azzal vádolják, hogy az ólta, hogy másodszor a' fő vezérséget kezére kapta, már 800,000 Piástert költött-el, a' nélkül, hogy 2000 embereknél többet össze verbuált 's a' síkra kiállított volna.

Sokkal nagyobb reménsséggel viseltetnek némelleyek azon Fabvier nevű Frantzia Obersterhez, a' ki már most egész Görög Hazafivá lett, 's egészen Görög katonaszolgálatra adta magát. Réa a' van bizva, hogy, ugyan a' Colokotroni különös oltalmazása alatt, egy egész reguláris sereget organizáljon. Már 1200 gyalogokból 's 120 lovasokból állott Okt. 8-dikán a' gyakorlásra keze alá adatott sereg. — Őtet az Országlószék Athénének vidékére küldötte-ki mostanság 650 emberekekkel, mint mondják olly rendeléssel, hogy ott folytassa sergének organizálását: de mások ezen rendelésben is más czélzást látnak, azt tudniillik, hogy az Országlószéknek nints telyes bizodalma Keleti Görögországhoz, melyre nézve Fabviere bizta alattomban, hogy közélről szem-ügy alatt tartsa azon részrehajlást, melly a' mostani Országlószéknek tselekedeteivel nintsen megelégedve, 's azért ez nem ok nélkül tart tölle.

Hogy a' Görögök Kandia szigetén Grabusa várát elfoglalták, 's hogy azután néhány környéki helységek is feltámadtak a' Törökök ellen, ez már kérdést se szenved. A' Törvényhozó Gyűlés Nápoliból Botzari Kosztát küldötte oda Kandiai Katona Kormányozó nevezet alatt. Még most tsak 800 emberekből állott a' Grabusai örző sereg, de kétség kívül nem soká nagyobb sereget fognak oda küldeni a' Görögök, külömben bajosan fészkelhetik-meg ott magokat hosszú időre, mint hogy fel lehet tenni, hogy a' Törökök iparkodni fognak azon, hogy a' Görögöket ezen szigetről elkergethessék.

A' Triesti Observator is megvalóságosítá Nov. 26-dikán több rendbéli tudósítások által azt, a' mit közelebbi újságunkbaa az Egyiptomi és Konstanczinápolyi hajós sergeknek Navarinhez Nov. 5-dikén lett kiszállásokrol a' Konstanczinápolyi, 10-dik 's 18-dik Novembéri tudósítások után írtunk. A' nevezett Observator' tudósításai ezek: — „

„Egy Kapitány (így szoll ezen Újság); a' ki Tsesmét Nov. 2-dikán hagyta oda, jelenti, hogy útjában a' rossz idő miatt Hydránál megállapodni kénytelenítettvén, ott Okt. 8-dikán déltájban vetette-ki vasmatskáját, 's mint szemmel-látott tanú írja, hogy a' Hydrai kikötőhelyből az ő ott léte alatt evezett-ki az 50 hajókból álló Görög sereg hajó huszonöt Gyujtókkal. Ő is még ezen napon felvette vasmatskáját, 's ezen Görög hajókkal együtt evezett Sapienza szigetig, hol a' Görög hajók megállapodtak, ő pedig itt töllek elválván 11-dikben tovább evezett, 's szemével látta, hogy a' Törökök Módonhoz néhány hajókkal, nagyobbára pedig Navarinhez megérkeztek 's oda beveztek és kikötöttek. Azt is beszéli ezen Kapitány, hogy Hydrához lett érkezése előtt a' Belo-

poulói tengeren az Orion nevű Cs. K. Briggel szembe találkoztán látta, hogy ez öt kereskedő hajókat kísért, de az után talám a' rosz idő elváloztotta az Oriont az oltalma alatt volt hajóktól, mint hogy ismét találkoztán vélle, az Oriont tsak egy más Austriai gálya' társaságában látta nem meszsze Cerigótól."

Ugyan ezen Observátorban találtatott Nov. 28-dikán a' következő tudósítás: —,

„Egy Kapitány, ki ma érkezett ide Alexándriából, jelenti, hogy az öszszetsától Törög sereg, a' melly mind együtt 132 hajókból, 15 Gyujtókból, és 1 Gőzhajóbol áll, Navarinhoz megérkezvén oda Nov. 5-dikén kikötött. Az említett Gőzhajó mindenütt a' hajósereg előtt evezett. Ilyen hajónak kettőnek kellett volna a' Török hajókkal lenni, hanem a' másik, mellyet Alexándriában készítettek, mikor első próbát tettek vélle, azonnal széllyel pattant, 's elsüllyedett. A' másik, a' melly Londonban készült, haszonvehető. Most is jó hasznót tett, mint hogy ő volt a' Törökök' Kalauza. A' Török hajók 8000 gyalogokat és 1500 lovasokat hoztak az Ibrahim Basa' segítségére. Ezen Basa Tripolitzában 5000 embert hagyván hátra örizeten, maga Módonban várta az új segítségnek megérkezését: hanem mihelyest értésére esett, hogy Navarinhoz kötöttek-ki a' hajók, ő is tüstént útnak indult oda, a' melly Módonból külfömben is tsak néhány órányira esik. A' sergek' kiszállása után Navarintól ismét vissza tért Ibrahim Modonba, az új seregről pedig azt mondják, hogy Patrás felé fogja útját venni.

Ugyan ezen Triesti Observátor jelenti, hogy oda November 27-dikén két Austriai Kapitányok kötöttek-ki, Bellatin és Bi ego, az első a' Sabionczella nevű gályának, a' másik Opi nevűnek a' vezére, kik Smyrnából jöven, November' 11-dikén a' Miauli vezérlése alatt lévő Gö-

rög hajók osztályával a' Moreai tengeren, a' Matapan' fokánál szembe találkoztak, 's hogy a' Görög hajókról sok emberek hozzájuk az ő hajójikra által jöttek, 's az Austriai hajos legényektől gorombáskodva iparkodtak olly vallástételt kitsikorni, hogy az ezen Austriai hajókon találta-
tó holmik, Török tulajdonok volnának, 's végre a' holmikból némelly darabokat magokhoz vévén fenyegetőzve eltávoztak. Az Austriai Kapitányok azután panaszt tettek Miaulinál az ő hajóján, de tsak olly rövid felelettel igazítottak-el tőlle, hogy ő semmit se segíthet rajtok, mint hogy azon hajók, mellyeknek embereik a' gorombaságot elkövették, Gyujtó Kapitányokéik, ő pedig azoknak nem parantsol.

(Nem soká Messolongiból a' Görög Kronikától is újabb tudósításokat várhatunk).

Spanyol Ország.

Nem régen oda vivén az Apostoli Junta Spanyol országban a' dolgot, hogy a' Fő Minister Zea-Bermudez úr hivatalát elvesztvén helyébe Hertzeg Infanta do tétetne-be, innét sok féle nyughatatlankodtató hírek kerekedtek vala nyárnyra, melyekre az adta az alkalmatosságot, hogy Zea úr mérséklett gondolkodású ember lévén, az Országlásba is mérséklett systemát állított volt fel, Herczeg Infantado pedig mint az Apostoli Junta' embere, szükségesképpen olly gondolkodást mutatott-ki, hogy ha a' Fő Ministeri hatalmat kezébe kaphatja, azután mindenekben ezen Juntának systemáját fogja követni. Innét szármoztak vala az ezer féle nyughatatlankodtató hírek, hogy tudniillik az Inquisitzió vissza fogna állittatni, hogy volt Kapuczinus Páter Velez Nagy Inquisitorré tétetődne; hogy a' Tortóza Püspök Saéz Viktor a' Kastiliai fő Tanáts' Elölülőjévé lenne 's több e'-félék. Ide járult, hogy

a' Madridban lévő Külső Országi Követek is annyira nyughatatlankodni mondattattak, hogy mint hallatott ők magok is ellenző jóvallatokat tettek ezen új Ministeriális változásokért. 's közönséges hír volt, hogy Spanyol Országba a' Frantzia sergek, harmadikszor is be fognának menni. Hogy a' Spanyol népnek egy nagy része ezen hírekért nyughatatlankodott, képzelné lehet, 's írták is. Így folytak ezen hánykodó országban a' körülállások, midőn a' nép elméjének letsendesíttésére nézve jönnek találta az új Fő Minister több olly eszközöket elővetteteni, mellyek által a' világ szemei előtt azt iparkodik kimutatni, hogy Ze a' úrnak a' Ministeriumból lett kilépéséből nem következik az, hogy tehát már most ismét a' régi systemának kelljen vissza állani. Az eszközött mellyek által ezen célját elérni gondolta, egyebek közt ezek voltak: Irtuk, hogy a' Király közönséges Hirdetés által czáfolta-meg azon szóbeszédet, hogy a' Frantzia sergek Spanyol Országba vissza fognának menni; azt is írtuk e' napokban, hogy Pápa ő Szentsége a' maga Madridban lévő Nuntziusa által közönségesen kinyilatkoztatni parantsolta, hogy az Inquisitzióknak visszaállításában nem egyezik-meg, mint hogy az az ok, melyre nézve annak vissza kellett volna állítani, már nints-meg, és mint hogy ennek vissza állittatása a' mostani körülállások között tsak gyűlölséget fogna inkább okozni, mint sem hogy a' cél el lehetne általa érni.

Ilyen elmék' megnyugtására czélzó eszköznek lehet tartani továbbá és mindennek felett azon Nyilatkoztatását Hertzeg Infantadónak, mint Spanyol Fő Ministernek, t. i. azon Diplomatikai Nyilatkoztatást, mellyet ő maga Királya' nevében, az Eskuriáli Udvarban, Novembernek 5-dik napján, hol a' Király akkor lakott, minden ott lévő idegen Udvarok' Követeikhez küldött, 's a' mellyet a' Párisi Monitor

November' 26-dikán illy szavakkal közölt: — „

„A' Király, az én Felséges Uram, nem vehette tsudálkozás és hathatós bankodás nélkül eszébe azon hibás magyarázatokat, mellyek, mint látszik, azon eszközökkel való élésnek adattak, mellyeket Néki, azon Spanyol nép' boldogíttatására 's szerentséssíttetésére nézve az Ő okossága és böltsesége, elejébe írtak, a' melly nép tudniillik az Isteni Gondviselés által adatott az Ő Felsége Atyai gondoskodása alá. —

„Az ő Királyi Felsége Országlását alapos intézetek és nem személlyek teszik; 's mint hogy az első, tudniillik az alapos intézetek, mint talpköven az igazságon fekszenek, erre nézve ő Felségének a' szívébe vagynak bemetsetve. Az Ő Felsége Hatalmának Depositáriusai (a' Ministerek) nem egyebek, 's nem is lesznek egyebek soha, hanem tsak Szabad Akaratjának Organumai, és ők azt, se meg nem szoríthatják se meg nem köthetik, és ők tsak arra való, hogy az ezen szabad akarat szerént hozzájok érkezendő parantsolatokat világosabbakbá 's közönségessé tegyék.

„Most tehát semmi változás nem történt az Országlási systemában, hanem tsak a' körülállásokban, 's nagyon fontos okok kívánták 's kívánják parantsólva, hogy a' személlyekre nézve változás tétetessék. Ha ennél egyebet gondolna valaki, nagyon megalatsonyítaná a' Király' Karakterét és szívet méllyen megsebhethné. Ő Felsége, kit a' maga Felséges Szövetségesei eránt legtisztább barátság lelkesít, azon barátságos öszszetsatoltatásban, a' melly köztök fenn-áll, legkissebb változtatást tenni nem szándékszik. Az ő Felsége külső Politikája változás nélkül való; azon tekintetek, az a' nagyrebetsülés, 's az az igazságos készség, mellyeket ő Felsége eránt a' velle barátságos Hatalmasságok bizonyítván, ő F. gét azok által magoknak adósaikká tették, egyedül az ő Felsége tulaj-

don gondolkodási érzéséből 's belső meggyőződéséből és nem valamely magános személynek gondolkozása' módjától veszik származásokat, akár ki legyen is ezen személy. Ezen systéma ezután is minden változás nélkül az előbbeni módok szerént fog folytatatni. Ó Felsége igazságtalanságot tselekedne a' maga Szövetségeseinek egyenessége 's részrehajlatlansága eránt, ha tsak leggyengébb gyanuval lenne is az eránt, hogy ezeknek valami hajlandóságok lehessen arra, hogy ő Felsége eránt más-képpen viseltessenek, avvagy hogy ezen barátsági kötelet valamely magános személy eránt viseltető tekintetből meggyengíteni vegy talám egészen ketté szakasztani akarnák, melly személynek sorsaikal nintsen egy Monárchiának sorsa össze köttetve, valamint szintén azon Monárhia' Országlásának alapos intézetei sintsenek véle össze tsatoltatva.

„A' Király az Isten' akaratja által rendeltetvén azon nagy familiának fejévé, melly a' Spanyol Monárhiát teszi, legjobban is esmerheti 's ítélni-meg annak ohajtásait, 's valóságos boldogságát, valamint szintén azon segedelmeket is, mellyek által az azt hosszú idők óta látogató inségek, rólla elfordíthatnak.

„Király ő Felsége nem tartja szükség felett valónak mindeneket bizonyossá tenni a' felől is, hogy a' maga Országának kormányzásában el nem fog távozni azon úttól, mellyet ő Felségének a' felhozott tekintetek és indító okok, mint tselekedeteinek egyedül való mérték-sinorjai, elejébe írnak.

„Ó Felsége meghatározott módon réambizta, hogy ezen Tiszti nyilatkoztatást terjeszsem Excellentziád' elejébe, 's kérjem, hogy azt azonnal küldje-el a' maga Udvarához a'-végre, hogy annak egyenes igazságos gondolkodásai, a' gonoszság vagy

legkissebb két értelműség által megneveztethessanak.

„Költ Sz. Lorentzóban Nov. 5-kén 1825-ben.

Tudományos Jelentés.

Budán a' Királyi Magyar Universitas' betűjével kijött 1825-ben ezen valósággal ohajtott nyomtatvány: *Verseghy Ferencz Maradványai és Élete.*

Köszönetre méltó fáradozás vala *Verseghy* nek még nyomtatásban meg nem jelent munkáit világra hozni. E' jelenvaló kötetben találtnak *Ovidius* nak *Altalváltozásaiból* az I-ső könyv, 's a' II-diknak 1—12 darabjai; nem külömben *Fő Méltós. Pyrker* László, mostani *Velencei Patriarkának* *Tunisiás* nevü német munkájából némely darabok magyarra fordítva; úgy a' *Teremtésnek képe* *Moyzesből*; valamint a' *Primás Herczeg* képeire írt vers; és *Butsuzás* név alatt kótákkal kiadott ének. Ezen darabok az előjáró beszéddel *Tudós Verseghy Úrnak* tulajdon munkái: mellyeket ő élteben *T. Sággy Ferencz Úrnak*, ez pedig most *Méltós. Horváth* János, és *Fő Tisztelendő Vajky György* Uraknak ajánlott. — A' boldogútnak életét *Fő Tisztelendő Fejér György* Prépost után meg bővítve *Sággy Sándor* közli, melben a' meghólnak tudományos érdemei jelesen fel vannak világosítva, és nyomtatott munkái nevezet szerént előadva, úgy, hogy ez a' magyar nyelv literaria historiájában mindenkor nevezetes helyet fog érdemelni. — Az egész kiadás gyönyörű szép betűkkel, mellyek a' *Typographiának* *betsületet* szerezhethnek, vagyon nyomtatva; és a' könyv homlokát *Verseghy* nek igen tsinos képe ékesíti, úgy hogy az egész készületet mint a' barátság-nak maradandó szép emlékét, úgy tekintethetjük. — Találtatik a' *Pesti Könyváros* Uraknál, és más nevezetesebbeknél; tsinos borítékban velin papíroson 2 forinton, szép pósta papíroson 1 for. 30 krajczáron, nyomtató papíroson 1 forinton, Con.pénben.

E r d é l y

Erdélyben a' késő tavasz, és korán való hó-harmat miatt a' szőlő tökéletesen meg nem érhetvén, ott kevés, és nem jó bor lett: úgy a' búza is, minthogy sok helyeken megléhásodott, nem igen ereszt, sok korpája, és kevés lisztje van: de a' török búza, 's más tavaszi vetés általjában véve középszerűnél jobb volt. A' szénát lapályos helyeken az ár-
víz semmivé tette; annyival bővebb, és jobb a' dombos és bérczes helyeken. Nálunk a' marhának nints ára, 's a' marhahúsnak fontja 2 kr. ezüstben.

Ugyan Erdélyből e'képpen írnak: „A' mi igen tisztelt és szeretett Királyi Fő Igazgató Tanátsunk Praesesse, Báró Jó-sika János Úr Ó Excellentiája Bétsből szerentsésen hozzánk Kolosvárra szinte három hónapi távul léte után e' hónap 4-dikén megérkezett.

Az Iskolák e' hónap 6-dik napján Veni Sanctét tartottak, melly alkalmatosság-

gal a' Lyceumi nagy szalában össze gyű-
lekezvén sok Úri Vendégek, a' Fő Igazga-
tó Tanáts' sok tagjai, a' Királyi Lyceum
Professorai, a' tanuló ifiúság ezen követ-
kezendő esztendőre szokás, és felsőbb
rendeléseknél fogva esztendőnként a' Se-
natus Academicus által választatni szokott
Pro-Directornak a' Fő Igazgató Tanáts a'
választást megerősítő Decretuma felolvas-
tatott. Mellynél fogva az új Pro-Director
Tiszt. P. Marko Albert, Filozofia Doc-
tora, a' Kegyes Iskolák Szerzetes Papja,
igen tsinos és tudós Deák beszéddel, a'
mi itt szokásban van, béköszönt, 's hiva-
talához fogván az Iskolai Törvényeket fel-
olvastatta, és az ifiúságot az erköltsre,
és a' tudományokra fontossan, 's hathatós-
san serkentette.

Filozofiára és Jusra már 220 tanuló
ifiú gyűlt egybe. Gymnasiumban, és Nor-
mában mintegy 600-an, a' Reformátum
Collegiumban: 650, az Unitarium Colle-
giumban 330. A' Szászoknál 160 gyermek,
annál fogva Kolosvárott a' Chirurgusokkal
együtt szinte két ezer Tanuló van.

A' Magyar Kurír tisztelt Olvasójához!

Midőn a' Magyar Kurír a' jövő 1826-dik esztendőnek elejével a' két Kedves Magyar Hazák' szolgálatjára, a' maga' közelébbi levelében tett ígérete szerént ismét kilép, jónak tartja még egyszer következőkre emlékeztetni Tisztelt Olvasójit:

A' főbb tárgyak, mellyek ezen Ujságban találatni fognak, kiváltképpen és legszélesebb értelemben vétetve, e' hármak lesznek:

Először. A' F. Császári Monárkiát illető minden olvasásra méltó tárgyak, Előmozdítottatások, Megtiszteltetések, Nevezetesebb meghalálozások, tanító 's gyönyör-
ködtető történetek —

Másodszor. Az előttünk esmeretes világ béli minden Országokban na-
ponként eléforduló nevezetesebb tárgyak —

Harmadszor. A' két Kedves Magyar Hazánkbeli minden napi történetek-
ről szolló tudósítások.

A' két elsőbbeket özsze keresni, kidolgozni, a' M. Kurírnak tulajdon maga kötelessége; a' mi a' harmadikat illeti, azt ő a' két Hazában találató Barátjaitól, Jóakarójitól, fáródságaiknak költsönös megfordítottatásáért, várja, a' mint is hogy ezen-
nel közönségesen 's különös bizodalommal kéri mind azokat, a' kik ő eránta jó in-

szemeik elibe kerül, hírül adjuk: Hogy mi tekintetbe vévén azt, a' mi az Istentől gondviselésünk alá bízott népeknek javokra lehet; továbbá, annak ohajtásától lelkesítettvén, hogy a' Brasiliában valamint az ott lévő, úgy a' Portugalliai lakosoknak ártalmokra és karokra fennálló egyenetlenkedéseket el lehessen tsendesíteni, 's két rokon-nemzetek között a' jó békességet 's barátságot helyre lehessen állítani, ezen fontos czélnak elérhetésére, a' közönséges boldogságnak 's Portugallia és Brasilia' Politikai lételjeknek 's jövődöbéli sorsaiknak bizonyos kezesség alá lejéndő vétettetésére, a' mi ezen esztendőben Május hónap' 15-dikén kiadatott Diplománknak ereje szeránt, illendőnek találtuk azt, hogy Brasiliához való minden jusainkat, melly országot mi Királysági méltóságra emeltünk vala, a' mi igen kedves fíjunkra Infáns Alcantara i Dom Pdrór a által tegyük 's az ő függetlenségét Brasiliai Császári titulus alatt megismerjük, a' melly titulust mi önn'-magunk számára is fenntartottuk. Illy módon tehát a' mi ohajtásaink, az ezen esztendőben Augustus' 29-dikén Rio-de-Janerióban készült Szövetségi Kötés által betelyesedést érvén, azt mi e' mai napon rátifikáltuk."

Ezen Hirdetésnek kiadattatásakor három Végzések felől tudósítottak Portugalliának lakosai — Először, hogy ezentúl a' Portugalliai kikötőhelybe a' Brasiliai hadi és kereskedő hajók bebotsáttatnak — Másodsor, hogy a' kereskedők azon Brasiliai portékáktól, mellyeket Portugalliába behoznak, 15 per-Cent vámot, tartoznak fizetni (ennyit kell Brasiliában is a' Portugalliai portékákért) — Harmadsor, hogy azon személyek, kiknek Brasiliához valamely kívánságok lehet, azt azon Minis-ternél, kinek keze alá tartozik, haladék nélkül adja-be; hova járul még, hogy azon Portugallus alattvalók, a' kik eddig Bra-

siliában holtig tartó hivatalokba helyhez-telve voltak, 's ezeket a' Brasilia 's az anyaország között eddig folyt egyenetlenkedések miatt elvesztették, bírnak azon jussal, hogy ezen vesztésekért Brasiliától kielégittetést kívánjanak; tsak azon személyek nem bírnak ezen jussal, kik vagy azért vesztették-el hivataljokat, hogy a' Királyt Portugalliába vissza kísérték, vagy pedig, hogy Király ő Felségének parantsolatjára jöttek Brasiliából Európába. Ezeknek más módon tudniillik a' Királytól vissza térítettik az ő kárvallások, nem azon módon, mellyen az előbbieneké. — (Az a' Czikkely a' Király és Dom Pedró között Anglia által eszközöltetett 's lábra állittatott Kötésben, hol a' meghatározott, hogy az eddig volt Portugallus tartományok közzül többek ne tsatóltathassanak Brasiliához, nyilvánással mutatja, hogy Anglia által mint Közbenjáró által, már előre az is meghatározott módon ki volt az öreg Király és Pedro Császár között eszközöltetve, hogy Portugallia és Brasilia a' Király' halála után se mehesse-nek egy főnek országlása alá, hanem a' Király ő Felsége két Fíjai között megszólva maradjanak).

Börsét illető Anglus és Frantzia tudósítások.

Már több napoktól fogva valamint Londonból úgy Párisból is nagyon nyughatatlankodtató hírek terjesztettek-el minden felé a' pénz-folyamatra vagy az úgy nevezett *Cursusra* nézve.

Londonban Nov. 28-dikán retten-tő zürzavar és félelem uralkodott az Obligatziókkal spékuláló emberek közt. A' Státusnak azon Obligatzióji, a' mellyek *Consolsoknak*, Consolidáltatott Obligatzióknak nevezetnek, egyszerre 2 per Centel ugrottak alá. Az ez' napi leesést annak tulajdonították, hogy Plymouthból olly tudósítások érkeztek Londonba, hogy oda

Kurír érkezett légyen Párisból, hogy ott nagyon alá szállottak az Obligáziók, melyhez képpent a' Phymouthi Bankó megszűntetni kéntelenítetett a' fizetést. Minden ember tsak a' kész pénzt keresi papírosért; kész pénzt nem visz' senki, hogy papírost vásároljon véle. — A' kész pénzt úgy szollván dühösséggel 's kibeszéllhetetlen félelemmel keresték ezen napon; a' félelem pedig olly ragadó nyavalya, a' melly minden rendő rangú emberekre egyformán terjed 's egy forma inséget terjeszt-ki réájok. Olly nyughatatlansággal kéri az Obligázióknak birtokosaik a' kész pénzt a' Bankótól, 's olly hebehurgyálkodva árulják papírosaikat, hogy ebből még nagyobb visszaesésnek szármozását előre lehet látni. A' tavalyi Spékulálás' kországa esztelenségnek nevezetethetik; abból következett ezen veszedelmes krisis; 's éppen illy nagy esztelenség a' mostani megijedés még pedig legmélyebb békességnek idejében.

A' Timeslevelek így rajzolták-le Nov. 29-dikén ezt a' spekulázióból szármozott pénz-zürzavart: — „Londonban ezen megzavarodást és pezsgést, melynek már különben is meg vala vettette a' fundamentoma, most egyszerre és illy hirtelen az okozta, hogy Plymouthból véletlenül érkezett-be Londonba az a' hír, hogy az ott lévő Bankó megszűntette a' kész pénzel való fizetést. Ezen véletlen hírré Angliának sok tartományában lévő Bankoktól is Kurírok érkeztek, Londonba, a' kik mindnyájan aranyot, pengő pénzt kívántak a' magános Bankókhoz vissza vinni. Ez éppen Vasárnapon történt Londonban, úgy, hogy a' Bankósoknak a' templomokból kellett kimenni, hogy pénzt fizessenek. Londonnak Lombard nevű utzája, melyben sok Bankósok laknak, tsupa olly kotsikkal volt tele, mellyek minden féle pengő pénzt akartak vinni, de oda egyik se' hozott egy aranyot is.

Eppen ilyen nyughatatlankodás ural-

kodik a' Börse-spekulánsok között Párisban is. Bizonyos okát senki se tudja; ki egy ki más féle képpen gondolkozik. Azonban a' dőlgon senki nem segíthet.

A' Morning Chronicle azt erőssíti, hogy Angliában az utolsó két hónapok alatt több bankrotizálás történt, mint az előtt 6 hónapok alatt. Tsak a' Devonshirei Bankosok közzül 13-man szüntek-meg kész pénzel fizetni; a' papírost pedig nem veszik-el a' Hitelezők, vagy legalább türethetetlen vesztéssel.

Franciaország.

Generális Foy a' Követek' kamarájának tagja, Párisban November' 28-dik napján életének ötvenedik esztendejében, egyik verő erének megdagadása miatt meghalt. Szenvedései se' tartoztatták-el szokott foglalatosságaitól; mellyek már jó darab időtől fogva tartottak türethetőbben, hanem nyoltz napok óta olly erőt vettek vala rajta, hogy lélekzetet is tsak hanyat-fekve vehetett. Egy Özvegyet és öt gyermeket hagyott maga után.

Novemb' 30-dikán tartották a' Lorotói Boldog Aszszony templomában a' meghólnak fényes utolsó tiszteletét. Lakóhelyére nagy sokaság gyülekezett össze, kik között minden Deputátus barátjai, sok Pairek, és Generálisok találtattak, minden féle kissebb nagyobb rangú tisztekkel együtt. A' koporsót 8 ifjú urak vitték változtatva a' templomba és onnét ki a' temetőbe. Valami 6000-re telt a' tisztelet-tévők' száma. Elől is hátul is rangjához illő számú katonasereg kísérték. A' kísérők között megjegyzették az Orleánsi Hertzeg szekerét is; 's egyéb nevezetes emberek között Chateaubriándot, Choiseult, Generális Sebastiani, Excelmant 's többeket. Sirja mellett Kasimir Perrier, Terneaux és Generális Mioillis tartottak halotti beszédeket.

A' *Constitutionel* ellen a' *Tendenciáért* illy sokáig folytatott perlekedés, Decemb. 3-dikán elvégeztetett. Broë volt, a' ki mentségére az utolsó beszédet tartotta, a' melyre Királyi Prokurator Dupin felelt. Az ítélet, melly végre kimondatott, a' volt: hogy a' *Constitutionel* nem bűnös.

A' *Quotidiénne* nagyon sajnálja, hogy ezen perlekedés a' közönség előtt folytatott, mint hogy ez által a' *Religiosusság* ellen való *Tendencia* és a' *botránkozás* még nevedtek inkább, hogy sem kisebbedtek volna, mivel tudva van, hogy a' bűnösök oltalmazójának igen bajos legyen magokat az oltalmazás' határai között megtartoztatni 's azok közül ki nem lépni. Az illy bűnöknek közönséges üldöztetése által több rossz okozhatik, mint jó okoztatna, ha büntetés következne is belőlle.

A' Frantzia Kurirra is ki fog minden órán mondattatni, ugyan e'-féle büntételért az ítélet.

Spanyol Ország.

Azon 25 millió Reláokat, mellyekről utóbb emlékeztünk, nem az egész Spanyol Papság ígérte a' Státus' szükségére a' Királynak, hanem tsak a' Toledói Érsek és az esmeretes Páter Cirillus.

A' mostani fő Minister Herczeg Infantado is oda alánlotta ugyan ezen czélra egy egész esztendei jövedelmét, a' melly 4 millió Réátokat, vagy jó pénzben 400 ezer forintokat teszen.

Az eddig volt Spanyol fő Minister Zea-Bermudez, mint Spanyol Követ a' Dresdai Udvarhoz rendeltetett. — Ezeket mind a' Párisi Csillag írja.

Amerika.

Ugyan ezen Csillag azt az ujságot beszéli, hogy a' Banda-Ortentálban olly

hír terjedett-el, hogy Bolívar Perui, vagy talám egész Déli Amerikai Császárrá fogná neveztetni magát, a' melly elég nevezetes ujság lenne, ha be találna telyesedni.

Más ujságokban azt olvassuk, hogy Bolívar maga személylesen meg fog jelleni a' Panamai Közönséges Congressuson.

Múlt hónap' 7-dikén érkezett a' Filep szigeteiről Kadikba vissza a' Sabina nevű Spanyol Frégát, melynek megérkezése után illy beszéd terjedett-el a' három Spanyol hadi hajóknak Ásiának, Aquilesnek, és a' Constantnak Spanyol Országtól lett elpártolássokrol: —,

„Ezen hajók egy szállító hajóval együtt, a' melly eleséggel volt terhelve, azon időtájban, midőn Bolívar Lima városát másod versben elfoglalta, látván, hogy már nintsen idejek arra, hogy a' Horn fokát megkerülvén Európába haza evezhesenek, arra határozták magokat hogy, Callao várát 's annak Kommandánsát Generális Rodilt elhagyván, vegyék útjokat egyenesen Napkeleti India felé a' Filep szigeteihez, 's maradjanak ott a' Manillai kikötőhelyben addig, míg onnét Európába vissza evezhetnek. Ezen útjokban a' Mariána szigetek közül Guaham nevü-hez megérkezvén, egész tsendességben voltak; még friss vizek is volt 8 napokra való, a' mellyel éppen megérhették volna Manilláig. Hanem úgy gondolkozván az Ásia Kommandása Guruzeta, hogy valamely tengeri viszontagság miatt az útjok tovább terjedhet, jónak találta ezen szigethez, Guahámhoz, kikötni, 's hajóit friss vízzel és eleséggel megrakni. Mindenek tsendesesen folytak; a' köz emberök tökéllctes engedelmességgel viselték magokat; a' tiszték semmi féle lármára czélzó jeleket eszekbe nem vettek. Mikor már a'

hajók minden szükségessel megrakattatva voltak, kiadatott a' parantsolat, hogy a' vasmatskák vonattassanak-fel; az arra ki-readeltetett emberek már hozzá fogtak vala a' tsigák' tekeréséhez, midőn azonközben egyszerre megállapodtak, 's többé egy mozditást se tettek. Egy tiszt 's egy hajós-kadét, kik a' munkánál jelen voltak, kardjokra tévén kezeiket kényszeríteni akarták az embereket munkájoknak folytatására: hanem az emberek egy szempillantatban 's egyszerre mind fére vonták magokat és sorba állottak. A' Kommandáns a' kamarájában eszébe vevén a' lármát, kiszaladott, 's midőn látja, hogy az emberek sorban állva 's puskájokra támoszkodva nem is mozdúlnak, tsudálkozva megszólítja őket, 's kérdi, hogy Vezérjeknek esmerik-é őket? — Az emberek egyszerre mindnyájan felkiáltottak: hogy annak! annak! No ha annak esmertek, monda Gu-zu-zeta, tehát parantsolom, hogy a' Korifeusok a' sorból lépjenek-ki. Azonnal is kiléptek néhányan, de ki vont kardokkal, 's egyenesen Guzuretára rohanván, a' fejét néhány helyen megsebesítették, a' ki ekkor futásra vette a' dolgot, de olly szerentsétlen volt, hogy a' felvonó ajtó nyitva lévén, azon a' hajó' üregébe leesett, 's egyik lába ketté törött. Ekkor a' több tisztokra is rájok tették kezeiket az emberek, 's a' hajó' kamarájába zárták őket, 's az után a' szükséges dolgok után láttak. Előbb az életes hajórol mindent által hordtak az Ásiára, melly egy nagy Línéahajó 's a' mellyen a' támodás történt, 's az után a' kiüresített hajót felégették, Gu-zu-zetát pedig a' több tisztekkel együtt egy tsajkára ültetvén, minden vagyonaikkal együtt kitették a' szigetre, 's ezzel az Ásia, vasmatskáját felszedvén vitorláját a' szélnek eresztette.

A' Constant nevű Briggnek Kommandánsa Martinez, ki a' matrózokkal egyet értesben volt, által menvén a' má-

sik Briggre, az Aquilesre, olly fogás alatt, hogy az azon lévő Kommandánsnak Paviának az Ásián történt dolgokrol hírt tegyen, de valósággal, hogy a' matrózokat ott is a' támodásra felingerelje, az alatt a' szározról is érkezet a' Kormányozótól Paviához egy posta, olly izenettel, hogy az Ásia' tisztjei mind a' szározon lévén, jót tselekszik Pavia úr, ha az Aquilesre felveszi őket. Ezt meg is tette Pavia, hanem mihelyest az Ásia' tisztjei megérkeztek az Aquilesre, akkor ennek matrózai is feltámodtak, 's az Ásia' tisztjeit a' magokéivel együtt mind megkötözték, 's mindnyájokat Guaham szigetére vissza küldötték, 's magok a' Martinez' vezérlése alatt onnét elevezték, 's az után az Ásia és Constant Mexikónak, Aquiles pedig Chilenek adták magokat által, az elüzetett tisztok pedig a' Filep' szigeteihez eveztek egy Tzethalfogó hajón.

Az a' hajós-Tsatorna, melyről közelébről említettük, hogy annak kinyitása Ney-Yorkban nagyon nevezetes nemzeti inneplés által fog czelebráltatni, egy valóságos remek munka a' maga nemében. Ennek hossza többre telik 100 (Német) mértföldeknél; ez által az Észak-Amérikában találtató nagy tók mind özsze tsatoltattak, úgy, hogy már most mindnyájok között szabad közösülés nyittatott a' hajóknak. Az első tsajka múlt Oktober' 26-dikán evezett-be az Erie nevű tóból ezen tsatornába. Mikor a' hajó megindult, Buffalóban, a' Tsatorna torkánál, egy ágyunak kisütése által adtak jelt, a' melly jeladások így folytattattak egész Ney-Yorkig 's onnét vissza Buffalóig, melly mind özsze 236 Német mértföldnyi utat teszen. Ezen első postatsajkának pedig November 4-dikéig, és így 8 napok alatt kellett Ney-Yorkhoz megérkezni, 's megérkezésének napján kellett a' nemzeti nagy vendégségnek a' Tsatorna' megnyitását megünnepeltetésére tartattatni.

Nagy Britannia.

Irtuk annak idejében, hogy mikor az Anglus sergek a' Campbell vezérlése alatt Donabew várát Kelet Indiában vették, abban a' Birmán sergeknek valami Maha-Bunduhla nevű vezérjek volt kibe ők olly nagy bizodalmat helyheztek, hogy telyesen hitték, hogy még ő élni fog, addig nekik az Anglusok, vagy más akár melly ellenség által is meggyőztetni lehetetlen legyen. Most azt írják, hogy ezen Maha-Bundula, kinek egy Congrèv-rakéta által lett megölettetése után a' Birmánok megverettettek 's Donabew elfoglaltatott, nem más volt, hanem az a' Carról nevű Anglus Májor, a' ki másfél esztendő előtt valamely tsin-tételért hivatalától megfosztatott 's az Anglus armádától elküldetett vala. Ő akkor a' Birmánokhoz pártolván az ólta annyira vitte dolgát, hogy egy Birmán armádának vezérévé lett, 's meggyőzhetetlen vitéznek tartott.

Svétzia.

Stockholmból Novemb. 25-dikén így írnak: — „

„Tegnap estve társalkodási időtöltésnek kell vala a' Királynénál tartatni: hanem éppen azon szempillantásban midőn a' Királyné azon szalába belépett, melybe az odatartozók öszszegyülekeztek vala, némelly személyek, kik az ablakhoz közel állottak, azt vették észekbe, hogy az általellenben találtató théatrom épülete' fedelének ablakain szörnyű vastag füst tekerződik kifelé, a' melly után nem teltek öt minúták benne, hogy az egész látás-határozatja lángba borúlva lenni látzott. Egyszerre az a' rettentő gondolat lepte-meg mindeneknek elméjét, hogy a' théatromon lévő nézők között a' tűznek

szörnyű hirtelen' történt kiütése 's hevesége miatt kevesen fognak kimenekedhetni.

„A' Királyné ezen rettentő jelenetre a' gyűlést azonnal eloszlatta, a' Király és a' Koronaörökös pedig tüstént elsiettek, hogy jelenlétek által a' tűzoltóknak iparkodását buzdítsák; de semmi féle iparkodásnak nem lett semmi sikere. Lehetetlen volt a' tűznek hevességén erőt venni. Az egész théatrom földig hamuvá égett. Nagy szerentse mindazonáltal e' mellett is, hogy a' nézők mind kimenekedtek, három személyeken kívül, kiknek öszszeégett testeiket ma reggel találták-meg.“

A' pénzfolyamat Dec. 10-dikén, közép árr:
 A' Státus' 5 p. Centes Obligátzióji 93 1/2
 Az 1820-béli sorsosok, 147 1/8
 Az 1821-béli hasonlók, 126 5/8
 Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 51 3/4 forinton keltek, mind C. ben
 A' Bankó Aktziák keltek 1197 2/5 for. C. p. ben.

Magyar Ország.

E' hónap' 7-dikén 11 órakor 24-dik ülésüket tartották az Ország' Rendjei, melyben a' Kerületi Ülésekben addig kidolgoztatott azon Eléadás olvastatott-fel, melyből az egész Gyűlés által tétetendő megfontoltatás 's határozatás után az Ő Cs. K. Felségéhez való Felírásnak kellett készítettetni.

Ezen Eléadás három részből állott: Először, a' Kegyelmes Declaratorium Rescriptumot köszönik-meg benne a' Rendek; az után azt kéri, hogy az ezen Rescriptumban találtató tárgyak, Artikulusokban adattassanak kegyelmesen elé; 's végre harmadszor, hogy mitsoda

rendet és modot kellessék a' Királyi Pro-
positzioknak azon részére nézve tartani,
melly az 1790 és 1791-béli kidolgozott
Deputáztionak tárgyait illeti.

A' Tudományos Gyűjtemény Redakciójá-
nak kívánságára közöljük mi is ezen je-
lentést: —

J e l e n t é s

a' Tudományos Gyűjteménynek 1826-dik
esztendei folytatásáról.

Ezen Jelentés egy rövid, de buzgó
Értekezést foglal magában a' Magyar nyelv-
nek terjesztéséről. Emlékezteti a' Hazafia-
kat arra, hogy azt ne tsak a' pusztá óhaj-
tás mellett hagyják, hanem tettel is ter-
jeszszék a' nyelvet, t. i. tegyék azt szüksé-
gessé, 's ne tsak beszéljenek azon tsíno-
san, hanem olvassanak és írjanak is; mert
külömben nem lehet kívánni, hogy azt a'
nyelvet idegen tanulja, mellyre neki szük-
sége nintsen, 's mellyet a' maga nemzete
se betsül meg, holott pedig a' nyelv az,
melly az embert az oktalan állatoktól leg-
inkább megkülömbözteti, 's minél durvább
az, annál közelebb áll az ember az okta-
lan állathoz.

Azomban a' magyar könyveknek igen
rosz kelete vagyon, a' minek se nem az
Irók, - mert vannak számos jó Iróink, - se
nem az Uralkodás, - mert ez a' Magyar
nyelvet nem akadályoztatja, sőt elősegíti,
se nem a' Kir. Censura, - mert ez, némelly
személyeket talán kivévén, tzélerányos hí-
vatalában böltsen és híven eljár; — ha-
nem egyedül az Olvasók okai: mert há-
nyadikunk tanul vagy olvas magyarul? —
A' ki a' Magyaron kívül más nyelvet nem
tud, közönségesen nem olvas, mert vagy

szegény, vagy még az olvasás' szüksége
nem ébredt fel benne: a' ki pedig idegen
nyelvet tud, az megveti a' magyar köny-
vet. Sőt Hazánk' Bibliothekájiban is ritkán
találni magyar könyvet, 's ez az oka, hogy
a' Tudósok a' Magyar Nemzetet az általmé-
nök és elenyészők közé számlálják, még a'
Hazánkban kijövő tót könyvek is a' Ma-
gyar nyelvről és Nemzetről majdnem meg-
vetőleg szóllanak: mert a' Nemzet nyelv
nélkül nem állhat fel, a' nyelv pedig mí-
velés nélkül nem tarthatja fen magát a' mí-
veltebb nyelvek' behatása ellen. Ezek miatt
tsudálkoznak, 's nem a' legjobban ítélnék
meg bennünket a' Hazánkban utazó ide-
genek, hogy az egész Országot bejárhat-
ják 's a' Nemzet nyelvére még is nintsen
szükségek, sőt már a' Lengyelek is nem
tsak megelőztek, hanem tsúfolnak is ben-
nünket: — mert Lengyel Országban min-
den ember tud lengyelül, 's Magyar Or-
szágnak nagyobb része egy szót se tud
magyarul.

Ezen a' nyelvel nem gondolásból idő-
vel az fog következni, hogy a' pallérozott
Magyar Németté fog válni, 's a' Nemzet'
többi része magára hagyatva napról nap-
ra nagyobb nagyobb durvaságba fog esni,
's körül lévén mindenütt a' tótok 's más
szláv népek által véve, 's keresztül kosul
általtörve, — azoknak ragadó nyelvek ál-
tal el fog lassankint, sőt ha az idő úgy
hozza magával, sebes lépésekkel is, tóto-
sodni; — 's Nemzeti Méltóságunkra 's em-
beri boldogságunkra nézve, nagyobb sze-
rentsétlenség nem érhetne bennünket,
mintha, a' mitől méltán tarthatunk, vala-
melly tót nép' tagjaivá lennénk! —

Mit kell tehát tennünk? Legyünk Ma-
gyarok! beszéljünk, olvassunk, írjunk
mindnyájan magyarul! Nevezetesen pedig
az 1811/2-dik esztendei Törvény' projectu-
ma szerint

1-ör Szivassuk be az anyyok' tejével gyermekeinkbe a' Magyar nyelvet.

2-or Tartsunk Magyar vagy legalább jól megmagyarosodott férjfi 's aszszonyi tselédet.

3-or Legyen közönséges társalkodási nyelvünk a' Magyar; — idegen nyelven úgy is a' társaságban, mellyet az egész társaság nem ért, beszélni, tsak Magyar Országban található és igen nagy neveletlenséget mutató illetlenség.

4-er Vegyék gyermekeink legelső oktatásokat egyedül Magyar nyelven, sőt még a' többi Népek közt is a' közönséges iskolákban, minden külömbség nélkül a' helybeli nyelvel egyaránt taníttassék a' Magyar nyelv is.

5-ör Idegen nyelvre tsak akkor taníttassuk gyermekeinket, midőn már a' Nemzeti nyelvet tökéletesen tudják.

6-or Az idegen nyelvek közt legelső legyen a' Német nyelv; mert egyáltalában kívánatos, hogy minden képzett Magyar tökéletesen tudjon németül is. A' Némettől félni nem lehet, mert ez pallérozott világ-polgári Nemzet lévén, a' mint a' tapasztalás bizonyítja, könnyen és szívesen magyarosodik meg. A' mitől Magyar Országának, 's magának az Uralkodásnak is félni kell, az a' tót nyelv, több okokból is, különösen pedig azért is, hogy ámbár a' tót nyelv, (nem, a' mint azt egynehány esztendő óta nevezni szeretik, szláv) tekintetet sem érdemel; még is, némelly egyes eseteket kivévén, a' tótok majdnem soha se magyarosodnak meg, sőt ellenben, a' mint szomorú tapasztalásunk bizonyítja, a' melly városba vagy faluba egy két tót befészkei magát, azt rövid idő alatt eltótosítja. Pedig Magyar Országban a' Nemzet Magyar, 's más Nemességet a' Ma-

gyaron kívül Hazánkban törvényeink nem esmernek. —

7-er Taníttassuk gyermekeinket 's ifjainkat minden esmeretekre 's tudományokra, még a' Philosophiára 's Törvényre is egyedül a' Magyar nyelven, a' mi Deák nyelvünk tsak a' Papnak, Törvénytudónak és Orvosnak szükséges lévén.

8-or A' Római és a' Görög classicus nyelvekre tsak felserdült ifjainkat taníttassuk; de ne azért, hogy azon beszéljenek és írjanak, hanem hogy a' Classicusokat érthessék, 's azok' szépségeit a' Magyar nyelv' tökéletesítésére használhassák.

9-szer Legyen a' magyar Nyelv végre egyáltalában Diplomatikai nyelvünk, azon szólljanak hozzánk törvényeink, 's azon szolgáltassék ki nekünk az igazság. —

Egyébaránt a' Tudományos Gyűjteményből ezentúl is minden hónapban egy 8. ívből álló kötet fog kiadatni, 's egy ív Szép Literatúrai Ajándék, 's a' környürlásokhoz képest Muzsikai Darabok is, hozzá kaptasoltatni, ezen kívül pedig az egész esztendei folyamat kétjeles Hazánk-fijának mejj-képével, 's két más réz-metszéssel felékesíteni.

Az egész esztendei folyamat előfizetési ára színes borítékba bekötve, postán 18 for. V. Cz. helyben pedig 14 for. V. Cz. A' T. T. Előfizető Urak' nevei örök emlékezetül az utolsó Kötetben ki fognak nyomtatni.

Előfizetni lehet a' Kiadónál Petrózai Trattner Mátyásnál Pesten, vagy a' Cs. Kir. Posta hivataloknál, és azon buzgó Hazafiaknál, a' kik eddig is az Előfizetést beszédni méltóztattak. Pesten, October 25-kén 1825.

Thaisz András mk. Redactor.
Petrózai Trattner Mátyás mk. Kiadó.